

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д-р Боряна Жечева Кючукова-Петринска,
Софийски университет „Св. Климент Охридски

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“

по: област на висше образование **2. Хуманитарни науки,**

професионално направление **2.1. Филология,**

докторска програма **Романски езици (испански език)**

Автор: Боряна Дукова

**Тема: ФРАЗЕОЛОГИЧНИТЕ ЕДИНИЦИ В РОМАНИТЕ НА АРТУРО ПЕРЕС-РЕВЕРТЕ И ПРЕВОДЪТ
ИМ НА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК**

Научен ръководител: доц. д-р Веселка Ангелова Ненкова, ПУ „Паисий Хилендарски“

1. Общо описание на представените материали

Със заповед № РД-22-274 от 03. 02. 2026 г. на ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ (ПУ) съм определена за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема **ФРАЗЕОЛОГИЧНИТЕ ЕДИНИЦИ В РОМАНИТЕ НА АРТУРО ПЕРЕС-РЕВЕРТЕ И ПРЕВОДЪТ ИМ НА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК** за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ по: област на висше образование **2. Хуманитарни науки,** професионално направление **2.1. Филология,** докторска програма **Романски езици (испански език).** Автор на дисертационния труд е **Боряна Дукова** – докторантка в задочна форма на обучение към катедра **Романистика и германистика,** с научен ръководител **доц. д-р Веселка Ангелова Ненкова** от ПУ „Паисий Хилендарски“.

Представеният от **Боряна Дукова** комплект материали на хартиен носител е в съответствие с чл. 36. (1) от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ и включва следните документи:

- молба до ректора на ПУ за разкриване на процедура за защита на дисертационен труд;
- автобиография в европейски формат;
- протокол от катедрения съвет, свързан с докладване на готовността за откриване на процедура и с предварително обсъждане на дисертационен труд;

- дисертационен труд;
- автореферат;
- списък на научните публикации по темата на дисертацията;
- копия на научните публикации;
- декларация за приносите на проведеното дисертационно изследване
- декларация за оригиналност и достоверност на приложените документи.

Докторантката е приложила 4 броя публикации по темата на дисертацията.

2. Кратки биографични данни за докторанта

През 1988 г. Боряна Дукова придобива магистърска степен по испанска филология с втора специалност българска филология и френски като втори чужд език в СУ „Св. Климент Охридски“. След завършване на обучението си преминава следдипломна квалификация по стилистика на латиноамериканската литература в същия университет, а през 2001 г. завършва курс по литература и испански език за преподаватели по испански език в Университета Комплутенсе, Мадрид.

Професионалните ѝ занимания във връзка с докторантурата включват преподавателска и преводаческа дейност. Била е преподавател по испански език във ФНПП, СУ „Св. Климент Охридски“ (2000–2009); преподавател по комуникативен испански език, Испански културен център „Институт Сервантес“ (2008–2024) и асистент в катедра Испанистика, СУ „Св. Климент Охридски“ (от 2024 до днес). Превела е четиринадесет произведения от испаноезични автори, сред които и три романа на Артуро Перес-Реверте, от чието творчество е ексцерпиран анализираният корпус в представения дисертационен труд.

3. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Разглежданата тематика е безспорно актуална поради нестихващия интерес към испаноезичната литература у нас, както и поради нуждата от задълбочени изследвания върху преводните стратегии при културно натоварени езикови единици, каквито са фразеологизмите – носители на висока образност, идиоматичност и културна специфика –, което ги превръща в сериозно предизвикателство при превод. Намирам поставените в работата цели и задачи за напълно уместни.

4. Познаване на проблема

Двете теоретични глави, посветени съответно на фразеологията и преводознанието, разкриват задълбочено и компетентно познаване на проблематиката. Авторката стъпва върху

най-авторитетните изследвания в тези области и осъществява критически анализ на научната литература по темата.

5. Методика на изследването

Методиката на работа съответства на сферите, в които авторката позиционира изследването си – фразеология и преводознание. Тя е адекватна на поставените цели и създава необходимите предпоставки за успешното изпълнение на изследователските задачи.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд се отличава с ясна структура и концептуална последователност, при която всяка глава изпълнява определена функция в общата изследователска рамка.

Първата глава изгражда стабилна теоретична основа за последващите анализи в дисертацията чрез систематизиране на ключовите постановки във фразеологията и критично осмисляне на основните научни традиции. Особено ценен е акцентът върху манипулативния потенциал на фразеологичните единици, който разширява традиционното им разглеждане като статични езикови структури. Така главата надхвърля чисто описателния обзор и предлага функционално и интерпретативно осмисляне на фразеологията като експресивно-стилистичен ресурс.

Втората глава представя концептуално изчистен и аргументиран преглед на преводознанието като динамична и интердисциплинарна област, включваща теоретичен, дескриптивен и приложен дял, в която авторката позиционира изследването си. Съществен принос на тази част е разработването на аналитичен модел за изследване на превода на фразеологични единици, който служи като методологична рамка за емпиричната част. Така втората глава не само систематизира теоретични постановки, но и осигурява пряка връзка между теория и анализ.

Третата глава представлява най-съществения принос на труда в теоретико-приложен план. Тук теоретичните постановки са последователно и аргументирано приложени върху корпуса от художествени текстове. Анализът се отличава с прецизност при подбора на материала, яснота в описанието и методологическа последователност. Проследяването на различните типове преводни решения разкрива сложността на трансфера на фразеологичните единици и потвърждава значимостта на аналогията като ефективна стратегия при отсъствие на пълен или относителен еквивалент. Емпиричната част демонстрира способността на авторката да съчетава теоретична компетентност с аналитична чувствителност към стилистичните и прагматичните измерения на текста, което придава на изследването както научна стойност, така и практическа приложимост.

Трудът се характеризира с концептуална цялост, методологическа последователност и ясно формулирани изследователски цели. Теоретичните глави изграждат стабилна основа за аналитичната част, а емпиричният анализ демонстрира задълбоченост, аргументираност и умение за самостоятелно научно мислене. Изследването представлява принос както към фразеологичните изследвания, така и към преводознанието, особено в областта на художествения превод.

7. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Основните научни приноси на дисертационния труд могат да бъдат обобщени, както следва:

За първи път в българската испанистика се осъществява цялостно изследване на корпус от феологизми в шест романа на Перес-Реверте и на техния превод на български език.

Приложеният интердисциплинарен подход, съчетаващ лингвистичен и преводов анализ, разширява изследователските възможности както за интерпретация на авторския идиоматик, така и за системно проучване на механизмите на фразеологичен трансфер.

Разработен и апробиран е аналитичен модел за съпоставяне на оригиналните фразеологични единици и техните преводни реализации, който може да бъде приложен и в други контрастивни и преводачески изследвания.

За първи път се предлага систематизация на преводните похвати в корпус от романи на Артуро Перес-Реверте, с което се обогатява както теоретичният инструментариум на преводазнанието, така и изследванията върху художествения език на този автор.

Трудът има ясно изразен приложен характер и може да служи като методологическа и практическа опора за преводачи и за студенти по филология, в частност в областта на испанистиката.

8. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Представените четири публикации на докторантката са пряко свързани с темата на дисертационното изследване и намират по-нататъшно развитие в труда. Три от тях разглеждат проблеми на превода, а четвъртата е посветена на рецепцията на романовото творчество на Артуро Перес-Реверте в България.

9. Лично участие на докторантката

Въз основа на представения дисертационен труд и придружаващите го публикации може да се заключи, че изследването е осъществено самостоятелно и представлява резултат от личната научноизследователска работа на докторантката. Формулираните приноси и получе-

ните резултати са нейна лична заслуга и са аргументирано защитени в текста на дисертацията.

10. Автореферат

Авторефератът е структуриран в съответствие с нормативните изисквания и дава вярна и обобщена представа за съдържанието, методологията, резултатите и научните приноси на дисертационния труд.

11. Критични забележки и препоръки

Бих препоръчала при евентуално публикуване на труда в библиографията да бъдат включени и публикациите на дисертантката по темата на дисертационното изследване.

12. Лични впечатления

С Боряна Дукова сме колеги в Катедра „Испанистика“ на Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Личните ми впечатления от нея са за висококвалифициран и изключително отговорен специалист, който съчетава задълбочена научна подготовка с умение да ангажира и мотивира студентите в учебния процес.

13. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Резултатите от дисертационното изследване притежават потенциал за по-нататъшно развитие както в теоретичен, така и в приложен план. Създаденият аналитичен модел би могъл да бъде приложен при изследване на фразеологията и в други литературни текстове, както и в съпоставителни проучвания между различни двойки езици. Проучването има и значителен принос за практиката на художествения превод и би могло да бъде използвано в обучението по превод и по фразеология.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд съдържа научни, научноприложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), на Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и на съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“.

Дисертационният труд показва, че докторантката **Боряна Дукова** притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност 2.1. Филология,

Испански език, като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

С оглед гореизложеното убедено давам своята положителна оценка за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси и предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на Боряна Дукова в област на висше образование **2. Хуманитарни науки**, професионално направление по научна специалност **2.1. Филология**, докторска програма **Романски езици (испански език)**

5 март 2026. г.

Рецензент:

Доц. д-р Боряна Кючукова-Петринска